

България: Заключение изявление на екипа на мисията по член IV за 2019 г.

1 февруари 2019 г.

България постигна стабилни икономически резултати през 2018 г., подкрепени от солидната макроикономическа политика. Превръщането на този положителен тласък в по-бързо сближаване на доходите на глава от населението с тези на напредналите партньори от ЕС продължава да бъде основното политическо предизвикателство. По-задълбочена интеграция в ЕС чрез договорения неотдавна процес на подготовка за Валутния механизъм II (ERM II) ще бъде от полза в това отношение. Извън това, целта е да се постигне напредък с широкообхватните реформи за укрепване на институциите и предоставяне на публични блага, за подобряване на секторите на образованието и здравеопазването и за преодоляване на затрудненията на пазара на труда. Устойчивите реформи в тези области ще спомогнат за забавяне на емиграцията и ще стимулират растежа на производителността.

1. Икономическите резултати продължават да бъдат стабилни, което прави текущия момент подходящ да се постигне напредък с реформите. Очаква се икономическият растеж да достигне 3.2% през 2018 г., безработицата да спадне до близо 5%, а текущата сметка да регистрира пореден значителен излишък. Перспективите за 2019 г. са сходни – ние прогнозираме растеж на реалния БВП от 3.3%. Въпреки това, неблагоприятните рискове, свързани с тази прогноза, наскоро се повишиха, поради по-бързото от очакваното забавяне на световната търговия и нестабилните финансови пазари.

2. Интеграцията на България с ЕС продължава да се задълбочава през изминалата година чрез подготовката за влизане във Валутния механизъм II. Българските власти и страните по Валутния механизъм II се споразумяха за едновременното присъединяване на България към Валутния механизъм II и банковия съюз. Подготовката за присъединяване към ERM II включва някои допълнителни ангажменти, които ще помогнат за укрепването на надзора на финансовия сектор, подобряването на управлението на държавните предприятия и усъвършенстването на рамката за борба с прането на пари (БПП). Изпълнението на тези ангажменти и присъединяването на България към Валутния механизъм II и банковия съюз ще повиши доверието в политиките, в допълнение на многобройните предимства от членството в ЕС.

3. Трансформирането на това положително развитие в устойчива и ускорена конвергенция на доходите в средносрочен план изисква продължителни широкомащабни реформи. България отбеляза добър растеж и сближаване на доходите

след глобалната финансова криза, макар и с по-бавни темпове, отколкото преди, и е изправена пред предизвикателства, свързани със средносрочния и дългосрочен растеж и публичните финанси, поради трайната емиграция и застаряването на населението. Основните области за подобрене са качеството на институциите, включително ефикасността на правителството и управлението; инфраструктурата; образованието и здравеопазването; и предлагането на труд. Устойчивият финансов сектор и благоразумната фискална политика осигуряват благоприятна почва за задълбочаване на реформи в тези области, дори и при увеличаващи се глобални рискове.

4. Политиката на правителството уместно поставя акцент върху фискалната предпазливост и по-големи разходи за човешки и физически капитал. През 2018 г. фискалният баланс бележи малък излишък (0.1 процент от БВП), което превишава бюджетната цел, благодарение на преизпълнението на приходната част и по-ниските от заложените капиталови разходи. Ниският дефицит (-0.5 процента от БВП), планиран за 2019 г., отразява очакваното ускорение в усвояването на средства от ЕС и разходи в критично важни области (образование, здравеопазване и инфраструктура). От 2020 г. нататък се планира балансиран бюджет, който ще бъде постигнат чрез умерено повишаване на разходите по несвързаните със заплати бюджетни пера. Тези цели са в съответствие с необходимостта от запазване на буферите в светлината на понесигурните перспективи за външно търсене и споразумението за валутния борд. Като се има предвид и ниско равнище на държавен дълг в България, има достатъчно възможности, така че автоматичните стабилизатори да могат да действат без ограничения в отговор на неочакван спад във външното търсене или други сътресения.

5. Сравнително малкият публичен сектор на България е причина да се отдава особено значение на повишаването на ефикасността на приходната администрация и управлението на разходите.

- Подкрепяме мерките на правителството и смятаме, че по-нататъшни усилия са необходими за укрепване на събираемостта на приходите. Съветваме да бъде направена оценка на капацитета на приходната администрация с цел разработване на цялостна стратегия за подобряване на ефикасността. Една от областите би могла да бъде намаляването на значителните разлики между дължимия и събран ДДС.
- Има потенциал за повишаване на ефикасността на разходването на публични средства, особено по отношение на управлението на публичните инвестиции, предвид възприятието за изоставане по отношение на качеството на публичната инфраструктура в няколко области. За тази цел, нашият съвет е да се разработят насоки за оценка на проекти и на критерии за избор на инвестиционни проекти,

финансирани с национални средства. Подкрепяме текущо изпълнявания проект за въвеждане на система за електронно възлагане на обществени поръчки, който ще спомогне за подобряване на процеса за възлагане на обществени поръчки.

- Функционалният преглед на заетостта и трудовите възнаграждения в публичния сектор би подобрил управлението на разходваните средства.

6. Реформите в управлението са решаващи за повишаването на качеството на институциите. Въпреки че е постигнато подобрене, все още има нужда едновременно от напредък и убедително изпълнение в редица области.

- Правителството е постигнало напредък в реформите по Механизма за сътрудничество и проверка (МСП), включително чрез създаването на единна комисия за борба с корупцията и засилване на независимостта между съдиите и прокурорите. Отбелязвайки постигнатия напредък, последният доклад по МСП предвижда възможност за приключване на МСП през 2019 г. Неизпълнените към момента препоръки включват прилагане на наскоро приетата рамка за борба с корупцията и подобряване на докладването на напредъка.
- По-ефективното и прозрачно управление на публичните инвестиции ще повиши качеството на инвестициите и ще подобри управлението в използването на публичните средства.
- Предстоящата хармонизация на законодателството, регламентиращо дейността на държавните предприятия (ДП) с насоките на ОИСР, ще допринесе за укрепване на тяхното управление. Насоките съдържат препоръки, наред с други неща, за разработването на единна политика за собствеността, назначаването на висококвалифицирани членове на управителните съвети и приемането на висококачествени счетоводни стандарти и стандарти за оповестяване.
- Укрепването на рамката за борба с прането на пари, включително транспонирането на петата директива за БПП на ЕС в националното законодателство, също би трябвало да подобри управлението.

7. Поддържането на реформата в сектора на образованието ще повиши производителността на труда и ще подпомогне уязвимите групи. Стабилните публични финанси дават възможност за предоставянето на допълнителни средства за преодоляване на изоставането от сравними страните по отношение на образователните резултати. Подкрепяме продължаващите усилия в тази посока, включително за гарантиране на равен достъп до качествено образование, намаляване на високото равнище на ранно отпадане от образование и обучение, актуализация на учебното

съдържание за пригаждането му към еволюиращите нужди на пазара на труда и привличането на млади учители, предвид обстоятелството, че учителите в България са най-бързо застаряващи измежду страните от ЕС.

8. В ход са редица уместни политики, целящи преодоляване на структурни пречки и облекчаване на недостига на работна ръка. Правителството подкрепя програми за обучението и квалификация за способни кадри, в допълнение на подобрието на висшето образование, изпълнява програмата „Гаранция за младежта“ в подкрепа на обучението и намирането на работа, полага усилия за връщането в страната на българи, живеещи в чужбина, и е подписало споразумения за внос на работна ръка от съседни страни. Насърчаваме и задълбочаването на сътрудничеството между образователните институции и бизнеса и разширяването на покритието на програмата „Гаранция за младежта“.

9. Има възможност за подобряване на системата на обществено здравеопазване, включително по отношение на покритието и ефикасността на разходването на средства. Здравеопазването е скъпоструващо на фона на резултатите, които постига, а доплащанията от страна на пациентите остават високи. Правителството предприема стъпки за повишаване на ефикасността при разходването на публични средства, които включват план за оптимизация на разходите за лекарства и въвеждането на електронно здравеопазване. В този контекст, ние считаме, че са необходими по-нататъшни усилия за укрепване на системата на доболничната помощ и профилактиката.

10. Българската народна банка (БНБ) отбелязва стабилен напредък в укрепването на надзора на банковия сектор. БНБ е предоставила правомощия за банков надзор на Управителния съвет. В съответствие с препоръките от извършената през 2017 г. Оценка на стабилността на финансовия сектор, БНБ е укрепила законодателството, регламентиращо предоставянето на заеми на свързани лица и е формализирала процеса на надзорен преглед и оценка (НППО). БНБ също така подпомага и извършването на цялостна оценка на банковия сектор от ЕЦБ. Последващото присъединяване към банковия съюз и едновременно с това към Валутния механизъм II ще укрепи допълнително банковия надзор. Предвид, че необслужваните кредити (НК) намаляват, но продължават значително да превишават средните нива за ЕС, БНБ следва да не отслабва своята бдителност по отношение на необслужваните кредити. При прилагането на НППО трябва да се гарантира, че банките с високи нива на необслужвани кредити ще разполагат с достатъчно капиталови буфери.

Мисията би желала да благодари на българските власти и всички останали партньори за конструктивния диалог и любезното гостоприемство.

Заклучителното изявление описва предварителните заключения на екипа на МВФ в края на официалното посещение (или „мисия“) най-често в страните-членки. Мисиите се изпълняват като част от редовните (най-често годишни) консултации по член IV на Споразумението с МВФ, в контекста за използване на ресурсите на МВФ (заем от МВФ), като част от дискусиите по програми, наблюдаваните от екипа на МВФ или като част от друго наблюдение на икономическото развитие от страната на екипа на МВФ.

Настоящото изявление се публикува със съгласието на националните власти. Изразеното мнение в това изявление е на екипа на МВФ и не е задължително да представя мнението на Изпълнителния Съвет на МВФ. Въз основа на предварителните заключения от мисията, ще бъде подготвен доклад, който, след одобрение от ръководството, ще бъде представен на Изпълнителния Съвет на МВФ за обсъждане и вземане на решение.